

Senaat

Bevoegdheden

Grondwetsherziening van 2014

In het kader van de Zesde Staatshervorming en de daaraan verbonden grondwetsherziening van 2014 werden de bevoegdheden van de Senaat grondig hervormd.

Bij de verkiezingen van de Gemeenschaps- en Gewestparlementen in 2014 werd de Senaat omgevormd tot een assemblee van de deelstaten. Via de hervorming van de Senaat wilde men de inspraak van de deelstaatparlementen in de organisatie en werking van de federale Staat waarborgen en een ontmoetingsplaats creëren voor de Gemeenschaps- en Gewestparlementen.

De bevoegdheden van de Senaat werden beperkt. Op normatief vlak staat die assemblee bijvoorbeeld op voet van gelijkheid met de Kamer van volksvertegenwoordigers wat betreft de procedures tot herziening en coördinatie van de Grondwet, de bijzondere wetten en de aangelegenheden die overeenkomstig de Grondwet door beide assemblees dienen te worden geregeld. Verder is de Senaat nog altijd bevoegd voor welbepaalde gewone wetten met een institutioneel karakter. Voor bepaalde andere gewone wetten waarvoor de Senaat voor de Zesde Staatshervorming op voet van gelijkheid stond met de Kamer, heeft de Senaat nu evocatierecht. De overige aangelegenheden werden monocameraal.

Bevoegdheden van de Senaat¹

» Wetgevende macht

Het initiatiefrecht van de Senaat werd beperkt tot de aangelegenheden bedoeld in artikel 77 van de Grondwet, met name de aangelegenheden waarvoor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat gelijkelijk bevoegd zijn.

De Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat zijn enkel gelijkelijk bevoegd voor de federale normen die betrekking hebben op de volgende aangelegenheden (verplicht bicamerale procedure, artikel 77 van de Grondwet):

- de verklaring tot herziening van de Grondwet, alsook de herziening en de coördinatie van de Grondwet
- de aangelegenheden die krachtens de Grondwet door beide wetgevende Kamers dienen te worden geregeld
- de wetten die met een bijzondere meerderheid moeten worden aangenomen
- de wetten met betrekking tot de instellingen van de Duitstalige Gemeenschap en de financiering ervan
- de wetten die betrekking hebben op de financiering van politieke partijen en de controle op de verkiezingsuitgaven
- de wetten met betrekking tot de organisatie van de Senaat en het statuut van senator
- andere aangelegenheden aangeduid bij een wet die moet worden aangenomen met een bijzondere meerderheid en waarvoor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat gelijkelijk bevoegd zijn.

¹ Deze fiche kan best gelezen worden in combinatie met fiche nr. 11 over de bevoegdheden van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De Senaat kan enkel de federale normen evoceren en onderzoeken die betrekking hebben op de volgende aangelegenheden (optioneel bilaterale procedure, artikel 78 van de Grondwet):

- de wetten ter uitvoering van de wetten die met een bijzondere meerderheid moeten worden aangenomen
- de wetten bedoeld in de artikelen 5, 39, 115, 117, 118, 121, 123, 127 tot 129, 131, 135 tot 137, 141 tot 143, 163, 165, 166, 167, § 1, derde lid, 169, 170, § 2, tweede lid, § 3, tweede en derde lid, en § 4, tweede lid, 175 en 177 van de Grondwet, evenals de wetten ter uitvoering van de voormelde wetten en artikelen, met uitzondering van de wetgeving met betrekking tot de organisatie van de geautomatiseerde stemming
- de wetten aangenomen overeenkomstig artikel 169 van de Grondwet om de naleving van internationale of supranationale verplichtingen te verzekeren
- de wetten op de Raad van State en op de federale administratieve rechtscolleges
- andere aangelegenheden aangeduid bij een wet die moet worden aangenomen met een bijzondere meerderheid en waarvoor de Senaat over het evocatie- en onderzoeksrecht beschikt.

Op verzoek van de meerderheid van zijn leden met ten minste een derde van de leden van elke taalgroep onderzoekt de Senaat het wetsontwerp. Dat verzoek wordt geformuleerd binnen vijftien dagen na de ontvangst van het wetsontwerp.

In alle overige aangelegenheden wordt de wetgevende macht niet door de Senaat uitgeoefend (monocamerale procedure, artikel 74 van de Grondwet). Behoudens bovenvermelde uitzonderingen (artikelen 77 en 78 van de Grondwet) kan dus enkel de Kamer van volksvertegenwoordigers de federale normen aannemen.

» Rol op het vlak van adviesverstrekking, bemiddeling, voordrachten en benoemingen

De Senaat heeft een adviserende rol met betrekking tot 'transversale' thema's, waarbij er samenwerking tussen de deelgebieden en de federale overheid noodzakelijk is.

De Senaat heeft nog altijd een bemiddelende rol in het kader van de behandeling van belangenconflicten.

De Senaat is ook bevoegd inzake een aantal voordachts- en benoemingsprocedures. Zo heeft de Senaat zijn rol behouden bij de voordracht van kandidaten, respectievelijk de benoeming van de rechters van het Grondwettelijk Hof, de staatsraden en de assessoren van de Raad van State en de niet-magistraten van de Hoge Raad voor de Justitie.

» Politieke controlefunctie en internationale functie

De politieke controlefunctie van de Senaat op de federale regering werd in het kader van de Zesde Staatshervorming beperkt. De Senaat verloor het recht van onderzoek, de mogelijkheid tot het stellen van mondelinge vragen of vragen om uitleg aan de regering. De Senaat mag wel nog schriftelijke vragen stellen voor zover die vragen betrekking hebben op aangelegenheden die binnen de bevoegdheden van de Senaat vallen.

De internationale functie van de Senaat werd eveneens beperkt in het kader van de Zesde Staatshervorming. De Senaat stuurt nog een delegatie naar een aantal internationale parlementaire assemblees om de vertegenwoordiging van de deelstaten te waarborgen, maar is niet langer bevoegd voor de procedure tot instemming met verdragen.